

אל אלסקה נעפילה

אמנם, סוד גלוי הוא שחלק גדול של הציבור — ולא דווקא עולים מארץ זו או אחרת — צופה היום בגלוי לאפשרות של הגירה...

רמו ראשון: את הדברים האלה כתבתי אני. פיתרון: הדברים נכתבו לפני 46 שנים, ב-1942. באמצע מלחמת העולם. לפני שהגיעו היריעות על השואה. שש שנים לפני קום המדינה.

מסקנה: שום דבר לא השתנה. גם אי שם הנוער העברי כלילות-שבת, פיצח פיצוחים וריבר על ירידה. עברו שנים, לנוער של אז יש בנים ונכדים, והם יושבים כליל-שבת, מקטרים ומפצחים ומדברים על ירידה. שורה תחתונה: לא צריכים להתייאש.

הפרוייקט ה-101

הארץ מלאה פתאום בפרוייקטים. אין ח"כ, אין עסקן שאינו מדבר על פרוייקטים. פרוייקטים עליך, ישראל. אבל מה זה פרוייקט, בעצם? פרו' פירושו בלאטינית למען. "יאקרה" פירושו לזרוק. פרוייקט הוא דבר שזורקים אותו קדימה, וכמיקרה זה — דבר מתוכנן לעתיד. מדוע אין לזה מילה עברית? שמעתי שו"ס ביילין משתמש במילה חרשה, "מיום" לא רע, אבל זה מזכיר, איכשהו, מזימה. הנה פרוייקט מס' 101: להמציא מילה עברית טובה.

מדוע זה? ורוש? האם זה שובניזם לשוני? לא. דווקא. אני שונא את השימוש המופרז במילים לועזי-יות, מפני שרוב המשתמשים בהן אינם יודעים מה פירושו, ולעיתים גם לא איך לבטא אותן. כשהרב שלמה גורן דיבר על "פוסט מורטם" במקום "פוסט מורטם" (אחרי המוות), זה היה מגוחך. כך גם כאשר אנשים טובים מדברים על "קונסוליום", כשהם מתכוונים לקונסיליום. למי שגדל על בירכי השפה העברית, ואינו מצוי היטב בשפה אירופית, קל מאוד לטעות. כשאני שומע ברדיו או בטלוויזיה איש-ציבור משתמש במילים לועזיות מבלי להבין אותן (כפי שמתברר מהקשר הדברים), או מבלי לבטא אותן נכונה, זה מוריד את ערכו בעיני, וחבל. ואם קרא את המילה רק בעברית, בלי ניקוד — איך הוא יכול לדעת?

אגב, זה נכון גם לגבי קרייני רדיו וטלוויזיה המסלפים שמות זרים. שמו של החבר הסובייטי הוא גורבאצ'וב, ולא גורבאצ'וב. האיש הרע של מינכן היה צ'מברלין, ולא צ'מבר-לין. וכן הלאה.

בדור האחרון הומצאו מאות מילים עבריות, שהפכו מזמן חלק בלתי-נפרד מן השפה השגורה בפי כל. מה רע בכך שאנחנו מדברים על "אתגר", ולא על "צ'אלנג"? על "יוזמה", ולא על איניציאטיבה? על "מינהל", ולא על ארמיניס? על "טראזיה" ולא על "קומפיוטר"?

יש הרבה מילים לועזיות מגושמות. כל איש-עסקים כיום בפאקסימילה. מעטים יודעים מה פירושה המילה. פאקסי-עשה"ל (פאקס — לעשות) ו"רומה" (סימילס). כלומר: עשה-דומה. עשה העתק. איך קוראים לפעולה של העברת חומר מהכונן העברי יכול להמציא למסך (כמו לפקשש)? אגב בטוח שבמאות העבריים יכול להמציא דבר כזה עברי עברי קצר והולג. אם יונה, לא יזכור איש כעבור שנה שאי פעם קראנו לזה במילה לועזית בת חמש הברות. או בת ההברה האחת, פאקס.

ביילין

הידון: מי כתב את הדברים הבאים, ומתי? איש מהמנהיגים המרוצים והשבעים אינו מטרית את עצמו לשאלות את הנוער על תוכניותיו לעתיד. אילו היה עושה זאת, יתכן מאוד כי שביעות-רצונו היתה חולפת ברגע. כי תשובת הנוער לשאלה זו היום היא חר'משמעית ואחידה עד להפליא: "אין לנו עתיד בארץ". אין לפנינו כל קאריירה, אלא אם כן נצא לחוץ-לארץ. לא כדאי בכלל ללמוד מיקצוע — אין זה אלא ביוזבו זמן ובטלה! יש בידינו רק ברירה אחת — לרקוד ולהשתעשע עד בוא האוניה — ויהיה מה שיהיה.

יאוש כללי מצד אחד, חפץ-שעשועים מופרז וחשוד מצד שני — זהו היום מצבו הנפשי של הנוער — הנוער בתור כלל, בתור גוש, בתור גורם חברתי.

שנשפך. דם הכובשים. דם המתקוממים. וגם דם משתפי-הפער. לה. הכל לחינם, שהרי הסוף ידוע מראש.

נעליים חומות

בכל פעם שאני שומע על הרם בית של מישפחה, אחרי שאחד מבניה נחשד בהשתייכות למחתרת, אני תמה. טוענים שזהו עונש מרתיע. אם יידע הבן כי הוא מסכן את בית מישפחתו, הוא לא יצטרף לפת"ח או לחמ"ס.

תמהני. כשאני נתקל בשאלה מסוג זה, אני עושה דבר פשוט: אני נזכר בנער שהייתי, כאשר עמתי באתו המצב. בגיל 14, כשהתחלתי לעבוד אצל עורך-דין, ביקש חברי לעבודה, פקיד של עורך-דין אחר, לשוחח איתי ביחידות.

עמדנו במסדרון של בית-המישפט, והוא שאל אותי אם אני מוכן להצטרף לאירגון הצבאי הלאומי. שם האירגון לא היה אז עדיין ידוע רבים.

עם אותו צעיר שוחחתי לפני כן כמה פעמים על המאורעות שסערו אז בארץ, ועל "הכבלה", והוא ידע את ריעותי. ביקשתי שהות של יוסי-יומים, למחשבה. התלבטתי אם להתייצג עם אבני. החלטתי בחיוב.

אמרתי לאבי שאני צריך לשוחח איתו ביחידות. יצאנו מן הבית לרחוב, ושם גיליתי לו כסודי-סודות שהציעו לי להצטרף למחתרת, עם כל הסכנות הכרוכות בדבר. אבי אמר לי, שחות או יותר, שאננה לפי מצפוני. אחרי כמה חודשים, שבהם נבדקתי, נקראתי לשבת מול הורקור של ועדת-הקבלה בבית-הספר החבור ליד שוק-הכרמל בתל-אביב, והמתנתי אחר-כך ברריכות לתוצאות, הגיע היום הגדול. קיבלתי "קשר" שעלי להתייצב ביום כרויך, בשעה כרויך, שוב בבית-הספר החבור. כשאני לבוש בגדי חאקי נועול נעליים שחורות. הסיסמה תהיה כרויך.

הכל היה בסדר. אבל לא היו לי נעליים שחורות. היה לי זוג אחר ויחיד של נעליים, והן היו חומות.

התרגשתי מאוד. רציתי לקנות נעליים שחורות. היה לי עליך ויכוח מר עם הורי. פשוט לא היה כסף. בסוף, מתוך יאוש, לקח אבי את נעליי והשחיר אותן במי-שחת-נעליים. כמעט ואי-אפשר היה להבחין בצביען המקורי.

החלכתי ל"פעולה". הראשונה. אמרתי את הסיסמה בכניי סה החשוכה והוכנסתי לאולם המואפל, שבו התכנסה בפעם הראשונה המחלקה מס' 26 של האירגון.

היבטתי סביבי והודעתי. כמחצית המגוייסים החדשים נעלו נעליים חומות. הם לא היו יקים כמנני.

לחזור לעניין: אילו אבי היה אוסר עלי להצטרף לאירגון, לא הייתי שועה לו. הייתי מצטרף בין כה וכה. האיום בהשמדת ביתנו לא היה מרתיע אותי. הוא רק היה מגביר את נחישותי — ואת שינאית לכובש הזה.

רוח אקטואלי

הידון: מי כתב את הדברים הבאים, ומתי? איש מהמנהיגים המרוצים והשבעים אינו מטרית את עצמו לשאלות את הנוער על תוכניותיו לעתיד. אילו היה עושה זאת, יתכן מאוד כי שביעות-רצונו היתה חולפת ברגע. כי תשובת הנוער לשאלה זו היום היא חר'משמעית ואחידה עד להפליא: "אין לנו עתיד בארץ". אין לפנינו כל קאריירה, אלא אם כן נצא לחוץ-לארץ. לא כדאי בכלל ללמוד מיקצוע — אין זה אלא ביוזבו זמן ובטלה! יש בידינו רק ברירה אחת — לרקוד ולהשתעשע עד בוא האוניה — ויהיה מה שיהיה.

מועמר קד'אפי הציץ להעביר את מדינת-היהודים לאלס-קה. לפעמים יש למשוגע הזה הברקות גאונות.

אלסקה, כך גילה, נמכרה (בשנת 1867) לארצות-הברית על-ידי הצאר רוס. או אם האמריקאים רוצים להיטיב עם היהודים, ואם רוסיה רוצה לשלוח את היהודים שלה לאיזשהו מקום, שיתנו להם את אלסקה.

רחל אשתי קראה את הדברים ביום-הקץ חם, אחרי שהסתר-כבה ברחובות תל-אביב, היא הסכימה להצעה בו במקום. אי-זה חלום: אלסקה, קרה, חורף תמיד.

אבל למה להסתמך על אש-ת? יש גם ערותו של חוזה-המדינה.

תיאורו הרצל רשם ביומנו, 9.6.1895: נגר. פלסטינה מדברים הקירבה לרוסיה ולאירופה, חוסר הגודל, וכמירון האקלים, שכבר איננו רגילים לו. (הרצל לא חשב דה האדירה). (הרצל לא חשב כלל על הבעיה הערבית).

ידוע שהרצל לא אהב את הארץ, בעיקר בגלל האקלים שלה. הוא סבר שהיהודים הם עם אירופי, ושהארץ אינה מתאימה לאירופים. הוא לא חשב על אלסקה, למרות שהיתה כבר קיימת בתודעת האירופים. (אי-המסעות הרני ויטוס ברינג גילה אותה ב-1741). הרצל חשב על ארגנטינה, שהיו בה מרחבים גדולים, כמעט ריקים, בעלי אקלים קר נדרר.

בכל ימי חייו ביקר חוזה-המדינה רק פעם אחת בפלסטינה, וגם אז ברח מיפו ועלה לאוניה באישון-לילה, ככיוול מפני שחשש שהתורכים רוצים להרוג אותו. אני חושד בו שברח מפני שהתורם הרג אותו.

אגב, כעבור כמה ימים רשם הרצל ביומנו: 21.6.1895. הרמוקוטיה היא אינולת פוליטית. רק המון משולהב בשעת מהפכה מסוגל להחליט עליה.

קד'אפי

הפרד ומשול

כל שילטון זר פועל על פי העיקרון הפרד ומשול. אחת הדוגמות העכשוויות ניתנת בדרום-אפריקה. השילטון הגזעני מבקש ליצור את הרושם שהמאבק הארטי אינו בין המישטר הלבן לשחור, אלא בין הלידה-קשורת הממלכתיים הוא משתדל להקים שבט נגד שבט, ולחרחר ביניהם ריב דמים. הוא מפיץ ריבוי תמונות מוזעזעות של הוצאת-הלהרג של מלשינים שחורים בידי אחיהם, לרוב על-ידי הלבשת. ענק בער" על צווארם.

עכשיו זה נעשה אצלנו. מכוונת-התעמולה הרישמית עוברת במלאו התנופה כדי לטפר לציבור הישראלי העולמי שהפלס-טינים הורגים בעיקר את אחיהם, אך ורק מפני שהקורבנות רוצים בשלום עם ישראל. כל כלי-התקשורת הממלכתיים קיבלו הוראה שלא להשתמש חלילה במושג "משתפי-פעולה", תואר-גנאי שניתן למשתפי-הפעולה עם הגאצים באירופה הכבושה. מדברים על "מסייעים לשילטונות".

כך נוצרת תמונה כוזבת לחלוטין: מיעוט קטן של פלסטי-נים מפעיל טרור נגד הרוב, החפץ בהמשך הכיבוש הישראלי. האינתיפאדה היא מישטרי-אימים, שבו רוצחים פלסטינים קני-אים פלסטינים מתונים.

המציאות שונה, כמובן, ועדות-ההלם, שהן זרועות האינתי-פאדה, מנסות לחסל את רשת המודיעים ("שטינקרים" בלשון צה"ל), המאפשרת לשב"כ לחשוף תאי-מחתרת ושאר זרועות-ההתקוממות.

בעיני הציבור המתקומם, המלשין הוא אדם הגורם להריגת הבנים המסורים ביותר, לנקישות על הדלת ב-ב בבוקר, למע-צר, לעינויים, להריסת-בתים. לכן המלשין שנוא תמיד הרבה יותר מאשר השילטון הזר המשתמש בו.

אינני מכיר אף דוגמה אחת של התקוממות לאומית שבה לא הוצאו להורג מודיעים שפעלו בשורות הבולשת של שיל-טון-הכיבוש. גם אנחנו עשינו זאת בזמנו. למרבה מזלנו, לא היו כל-כך הרבה מלשינים בשורות המחתרת העברית, מפני שלחץ השילטון היה הרבה יותר חלש. מיספר ההוצאות-להורג היה עצום. על כמה מן המוצאים-להורג נטען לאחר-מכן שהיו חפים מפשע.

כל הסיפור הזה ידוע מתסריטים קודמים. זהו אחד ההיבטים המרכזיים בפרשת המילחמה באינתיפאדה: אפשר לדעת כל שלב מראש, מפני שאותם הדברים בדיוק קרו בכל שאר הארצות שבהן לחמו שילטונות-כיבוש באינתיפאדות. הכל ידוע מראש. גם הסוף. והסוף הוא תמיד-תמיד הסתל-קוט השילטון הזר. ותמיד נאמר לאחר מכן: חבל על הדם